

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS TURVAPAIKANHAKIJOIDEN OTTAMISESTA SUOMEEN RANSKASTA

Ulkomaalaislain 93 §:n mukaan valtioneuvosto voi yleisistunnossaan päättää ulkomaalaisten ottamisesta Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi. Ehdotus valtioneuvoston päätökseksi on valmisteltu yhteistyössä sisäministeriön, ulkoministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken.

Ranska on ottanut vastaan 238 Ocean Viking -alukselle pelastettua henkilöä. Kyseessä on yksi kolmesta meripelastettuja kuljettaneesta aluksesta, jotka olivat alun perin matkalla kohti Italiaa. Alus on etsinyt rantautumismahdollisuutta jo kahden viikon ajan. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun mereltä pelastettuja kuljettava alus rantautuu Ranskan alueelle.

Ranska on 10.11.2022 esittänyt Suomelle pyynnön ottaa vastaan alukselle pelastettuja, Euroopan Unioniin turvapaikanhakijoiksi pyrkineitä henkilöitä. Ranska on lähestynyt Suomea vedoten jäsenvaltioiden väliseen solidaarisuuteen ja yhteisvastuuseen kesäkuussa 2022 hyväksytyyn yhteisvastuujulistuksen hengessä. Ranska on ilmoittanut olevansa valmis ottamaan vastaan yhden kolmasosan aluksella olevista turvapaikanhakijoita ja on pyytänyt Saksaa ottamaan vastaan 80 hakijaa. Ranska on ilmoittanut olevansa yhteydessä myös muihin yhteisvastuujulistukseen sitoutuneisiin maihin, tietoja mahdollisista muiden maiden sitoumuksista ei ole.

Julistukseen perustuvan yhteisvastuumekanismin tarkoitus on vastata Välimeren maiden kohtaamaan muuttoliikkeen paineeseen ja toimia vastapainona uusien velvoitteiden asettaman lainsäädännön edistämiseksi. Yhteisvastuumekanismi on oikeudellisesti sitomaton, väliaikainen ja vapaaehtoisuuteen perustuva. Mekanismi on osa Ranskan puheenjohtajuuskaudellaan aloittamaa asteittaista etenemistapaa yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisteen tähtäävässä työssä.

Suomella on kokemusta siirtojen vastaanottamisesta. Välimeren alueen unionin ulkorajavaltioiden rooli muuttoliikkeen hallinnassa on keskeinen. Osoitettu yhteisvastuu luo pohjaa jäsenvaltioiden yhteisille toimille muuttoliikkeen hallinnassa ja turvapaikkajärjestelmän uudistamiselle. On myös inhimilliseltä kannalta tärkeää, että meripelastettuja kuljettavat alukset eivät joudu odottamaan kohtuuttoman kauan rantautumismahdollisuutta.

Näistä lähtökohdista Suomella on valmius käynnistää valmistelut ottaakseen vastaan Ocean Viking-alukselle pelastetuista henkilöistä enintään 10 turvapaikanhakijaa, ensisijaisesti haavoittuvassa asemassa olevia hakijoita. Henkilöt rekisteröidään Ranskassa ja Ranska esittää henkilöitä siirrettäväksi.

Henkilöiden taustatarkastukset tehdään ennen siirtojen toteuttamista Maahanmuuttoviraston ja Suojelupoliisin yhteistyönä, minkä lisäksi Suomi pyytää käyttöönsä siirtävän maan viranomaisten tiedot ko. henkilöistä. Siirrot jaksotetaan mekanismin soveltamisajalle siten, että Maahanmuuttovirasto pystyy varmistamaan hakijoiden asianmukaisen vastaanoton ja heidän mahdollisten erityistarpeidensa huomioonkussakin tapauksessa. Siirroista tulee sopia ennen päätöksen voimaantulon päättymistä. Siirrot voidaan suorittaa myös mahdollisimman pian tämän jälkeen. Maahanmuuttovirasto käsittelee hakemukset turvapaikkaprosessissa ulkomaalaislaissa säädetyin edellytyksin.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisten vaikutusten tarkka arviointi on vaikeaa. Niihin vaikuttavat erityisesti hakijoiden ikä, mahdolliset erityistarpeet, hakemusten käsittelyn nopeus ja aika, jonka hakijat ovat vastaanottopalvelujen

piirissä. Kustannuksia tulee erityisesti maahantulon, vastaanoton, turvapaikkahakemusten käsittelyn, ja kotoutumisen edistämisen osalta.

Vuoden 2022 talousarviossa on varauduttu siihen, että Suomessa jätetään 3 700 ensimmäistä turvapaikkahakemusta ja 48 000 tilapäisen suojelun hakemusta. Suomessa on vuonna 2022 (7.11. mennessä) jätetty yhteensä 48 000 turvapaikka- ja tilapäisen suojelun hakemusta. Näistä lähes kaikki, 89 %, on ukrainalaisten jättämiä. Vuoden 2023 talousarviossa on varauduttu 5 000 ensimmäiseen turvapaikkahakemukseen ja 30 000 tilapäisen suojelun hakemukseen. Arvio kattaa siten Suomessa tehtävien hakemusten määrän kokonaisuudessaan riippumatta tavasta, jolla henkilö saapuu Suomeen. Myös siirrettyinä saapuvien hakemusten käsittelystä aiheutuvat kustannukset voidaan näin ollen kattaa turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja hakemusten käsittelyyn valtion talousarviossa vuodelle 2022 budjetoiduista varoista sekä julkisen talouden suunnitelmassa vuodelle 2023 varatuista varoista. Oletuksena tällöin on, että turvapaikanhakijatilanne Suomessa pysyy arvioidun kaltaisena ja Ukrainan tilanteen takia tilapäistä suojelua saavien määrä pysyy arvioiduissa määrissä

Kymmenen aikuisen turvapaikanhakijan maahantulon, vastaanottopalvelujen, turvapaikkahakemuksen käsittelyn (ml. käänös- ja tulkkauksen) kustannukset Maahanmuuttovirastossa olisivat arviolta 165 000 euroa. Kymmenen aikuisen siirtyminen kotoutumislain mukaisten kustannusten korvausten piiriin merkitsisi yhteensä noin 400 000 euron kokonaiskustannuksia.

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF-rahaston) kautta on mahdollista saada määrärahaa kansainvälistä suojelua hakevien tai saavien henkilöiden siirtoja varten. Määrärahan suuruus on 10 000 euroa kutakin siirrettyä henkilöä kohden. Lisäksi siirtojen kustannuksista vastaava jäsenvaltio voi saada 500 euron korvauksen kutakin toiseen jäsenvaltioon siirrettyä henkilöä kohden.